

ผลการจัดการเรียนการสอนแบบสัมมนาต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการรักษาโรคเบื้องต้นกลุ่มอาการหายใจเหนื่อยหอบของผู้อบรมหลักสูตร การพยาบาลเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น)

ทรงฤทธิ์ ทองมีขวัญ*

ทิพย์สุคนธ์ กิจรุ่งโรจน์*

พรรณี ชื่นประดับ*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental Research) แบบกลุ่มเดียวสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (The One Group Pretest-Posttest Only Design) เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนการสอนแบบสัมมนาต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการรักษาโรคเบื้องต้นกลุ่มอาการหายใจเหนื่อยหอบ ของผู้อบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ เป็นผู้อบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น) รุ่นที่ 11 จำนวน 49 คน ซึ่งได้จากวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้รุ่นเป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนการสอนเรื่องการรักษาโรคเบื้องต้นกลุ่มอาการหายใจเหนื่อยหอบ หาค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ .75 และ 2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง การรักษาโรคเบื้องต้นกลุ่มอาการหายใจเหนื่อยหอบ แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร KR-20 เท่ากับ .74 และแบบสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง หาค่าความเชื่อมั่น ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .95 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที ผลการวิจัยพบว่า

1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ($\bar{X} = 10.31$, $SD = 1.96$) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน ($\bar{X} = 7.91$, $SD = 2.36$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2) ระดับความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนแบบสัมมนาโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, $SD = 0.46$) พิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านประโยชน์ที่ได้รับมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.39$, $SD = 0.51$) รองลงมาคือ ด้านบรรยากาศการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.29$, $SD = 0.54$) และด้านกิจกรรมการสอน ($\bar{X} = 4.25$, $SD = 0.53$)

สรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนแบบสัมมนา เป็นวิธีการสอนที่ช่วยให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ดีขึ้น ทั้งในระดับรู้-จำ เข้าใจ และการนำไปใช้ มีกิจกรรมการสอนน่าสนใจ ไม่น่าเบื่อ สนุกสนาน และนำไปใช้ประโยชน์ได้

คำสำคัญ : การจัดการเรียนการสอนแบบสัมมนา; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; หลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น)

The Effect of Seminar Teaching method on Learning Achievement of Participants of the Nursing Specialty in Nurse Practitioner (Primary Medical Care) Program for the Topic of the Primary Medical Care of Patients with Dyspnea Syndrome

Trongrit Thongmeekhaun*

Tipsukon Kitrunroj*

Panee Chunpradub*

Abstract

This quasi-experimental research (One Group Pretest-Posttest Only Design) aimed to study the effects of seminar teaching on the learning achievement of participants of the nursing specialty in nurse practitioner (primary medical care) program for the topic of the primary medical care of patients with dyspnea syndrome. Forty-nine participants of Batch 11 of the nurse practitioner program were recruited by a simple random sampling technique. The instruments consisted of 1) an experimental tool consisting of the lesson plan in the primary medical care on dyspnea topic with index of item objective congruence of 0.75 and 2) the data collection instruments including a test of the learning achievement in the primary medical care with dyspnea topic which comprised 4 multiple choices for 20 items yielded KR-20 values of 0.74 and a questionnaire asking about the participants' opinions which obtained a Cronbach alpha coefficient of 0.95. The data were analyzed using mean, standard deviation and paired t-test.

The results revealed that: 1) the mean score of learning achievement after using the seminar teaching method ($\bar{X}=10.31$, $SD = 1.96$) was higher than before teaching ($\bar{X}=7.91$, $SD = 2.36$) at a statistical level of 0.01 and 2) the overall mean score of the participants' opinions toward the seminar teaching was at a high level ($\bar{X} = 4.31$, $SD = 0.46$). When considering each part, it was shown that all parts of the opinions in the seminar teaching method was at a high level, with the highest score for gaining the benefit ($\bar{X} = 4.39$, $SD = 0.51$), followed by the learning-teaching climate ($\bar{X} = 4.29$, $SD = 0.54$).

The study concluded that the seminar teaching is a teaching method which enables better learning achievement in knowledge, comprehension, and application. Its activities are useful and interesting.

Keywords : Seminar Teaching; Learning Achievement; Program of Nursing Specialty in Nurse Practitioner (Primary Medical Care)

* Boromarajonani College of Nursing, Songkhla ; e-mail : trongrit2514@gmail.com

ความเป็นมาและความสำคัญ

การปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติมีเป้าหมายหลักคือให้ประชาชนมีสุขภาพดีทั้งทางด้านกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ บนฐานความเชื่อที่ว่าสุขภาพเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนชาวไทยทุกคนดังที่ได้ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน โดยรัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติและนโยบายสำคัญ คือ ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการสุขภาพตามความจำเป็นอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นธรรม มีคุณภาพ และได้มาตรฐาน¹ ซึ่งนโยบายดังกล่าวมีผลให้ระบบบริการสุขภาพทั้งระบบต้องมีการปฏิรูปใหม่ทั้งหมด ไม่ว่าด้านการจัดการโครงสร้างระบบบริการหรือด้านภารกิจของบุคลากรทุกสาขาวิชาชีพทางสุขภาพที่ปฏิบัติงานอยู่ โดยจุดเน้นของระบบบริการจะมุ่งเน้นงานสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรคหรือการเจ็บป่วย การช่วยเหลือแก้ไขปัญหาสุขภาพระยะเริ่มแรกมากกว่าการตั้งรับ และการดูแลผู้ป่วยที่มีปัญหาซับซ้อนได้อย่างมีคุณภาพได้มาตรฐาน² ทั้งนี้การบริการด้านสุขภาพในระดับปฐมภูมินับเป็นงานที่เป็นหัวใจสำคัญของระบบบริการสุขภาพปัจจุบัน โดยมีพยาบาลเป็นผู้ปฏิบัติงานหลักในการดูแลสุขภาพของประชาชน ครอบคลุมทั้งการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย และการฟื้นฟูสภาพ โดยเฉพาะด้านการรักษา มีการมุ่งเน้นในการพัฒนาศักยภาพของพยาบาลให้สามารถรักษาโรคได้อย่างมีคุณภาพ เพื่อทำให้ผู้ป่วยความสะดวก เข้าถึงบริการทางด้านสุขภาพได้อย่างมีคุณภาพ ถูกต้อง และปลอดภัย³

การรักษาโรคเบื้องต้น เป็นกระบวนการแก้ไขปัญหาสุขภาพที่ครอบคลุมตั้งแต่ 1) การประเมินภาวะสุขภาพ ซึ่งประกอบด้วยการซักประวัติ การตรวจร่างกาย และการตรวจทางห้องปฏิบัติการหรือการ

ตรวจพิเศษ 2) การวินิจฉัยโรค 3) การรักษา และ 4) การให้การพยาบาล เพื่อให้ผู้มีปัญหาสุขภาพหายทุเลาหรือได้รับการส่งต่ออย่างทันท่วงที⁴ โดยผู้ที่มีบทบาทหน้าที่โดยตรงในการรักษาโรคเบื้องต้นดังกล่าวคือ แพทย์ แต่การที่แพทย์มีจำนวนไม่เพียงพอ กระทรวงสาธารณสุขจึงได้แก้ปัญหาโดยการขยายขอบเขตหน้าที่ไปยังบุคลากรทางสาธารณสุขอื่นๆ โดยเฉพาะพยาบาลให้ปฏิบัติหน้าที่ภายใต้ความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม สภาการพยาบาลซึ่งเป็นองค์กรซึ่งดูแลเกี่ยวกับมาตรฐานในการประกอบอาชีพของพยาบาล จึงได้เสนอปรับปรุงพระราชบัญญัติการพยาบาลและผดุงครรภ์โดยกำหนดให้การประกอบอาชีพการพยาบาล ครอบคลุมการตรวจรักษาโรคเบื้องต้นและการให้ภูมิคุ้มกันโรค ตามที่ปรากฏในมาตรา 4 (3) แห่งพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2540 ซึ่งกำหนดให้พยาบาลผู้ให้บริการด้านการรักษาโรคเบื้องต้นต้องผ่านการศึกษาระดับอุดมศึกษาหลักสูตรพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น) ที่สภาการพยาบาลกำหนดและรับรอง ทั้งนี้ให้มีสมรรถนะดังนี้ 1) สามารถตรวจ ประเมินสภาพ วินิจฉัยแยกโรคว่าอยู่ในกลุ่มใด แล้วให้การรักษาที่เหมาะสม 2) ให้การดูแลช่วยเหลือฉุกเฉิน ส่งต่อ การรักษาโรค และอาการที่พบบ่อย และทำหัตถการที่กำหนดได้ 3) ให้ยาบรรเทาอาการ/รักษาโรคตามแนวทางที่กำหนดไว้ให้ภูมิคุ้มกันโรคพื้นฐานและให้บริการวางแผนครอบครัว 4) ติดตามผลการให้การช่วยเหลือรักษา และ 5) รับดูแลผู้ป่วยต่อเพื่อให้การดูแลต่อเนื่อง และกระทรวงสาธารณสุขได้ออกระเบียบกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยการประกอบวิชาชีพพยาบาลตามข้อกำหนดในการรักษาโรคเบื้องต้นและการให้ภูมิคุ้มกันโรค พ.ศ. 2545 เพื่อให้การคุ้มครองทางกฎหมายแก่พยาบาลในการปฏิบัติตามบทบาทดังกล่าว²

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา ในฐานะสถาบันอุดมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการผลิตบุคลากรในสาขาวิชาพยาบาลโดยตรง จึงได้จัดอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น) มาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปีการศึกษา 2550 เป็นต้นมา โดยมีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาศักยภาพของพยาบาลวิชาชีพให้มีสมรรถนะต่างๆ โดยเฉพาะด้านการรักษาโรคเบื้องต้น ซึ่งถือเป็นสมรรถนะหลักและเป็นสมรรถนะที่ทุกคนคาดหวังต่อผู้ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น) แต่จากประสบการณ์ในการเป็นผู้รับผิดชอบหลักสูตร ผู้รับผิดชอบรายวิชาการรักษาโรคเบื้องต้น และผู้รับผิดชอบการประเมินสมรรถนะการปฏิบัติทางคลินิก Objective Structured Clinical Examination: OSCE (การสอบ OSCE) พบว่าผู้อบรมยังมีความรู้ ความเข้าใจ การคิดวิเคราะห์ และการนำแนวทางการรักษาโรคเบื้องต้นไปใช้ไม่ด้นัก เช่น ไม่ทราบว่าจะเริ่มต้นในการรักษาโรคเบื้องต้นอย่างไร ไม่ทราบว่าเชื่อมโยงองค์ความรู้ต่างๆ อย่างไร และมักจะมุ่งกับโรคใดโรคหนึ่งมากเกินไปตั้งแต่ต้น ทำให้ขาดความครอบคลุม ทั้งในส่วนของการซักประวัติ การตรวจร่างกาย และการส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ ในที่สุดการวินิจฉัยและการรักษามักจะเกิดขึ้นเพราะการเลียนแบบหรือทำตามๆ กันมา โดยขาดการคิดวิเคราะห์หรือแสวงหาคำตอบตามเหตุและผลด้วยตนเอง⁵ นอกจากนี้จากข้อมูลการสำรวจความคิดเห็นผู้บังคับบัญชาของผู้ผ่านการอบรมเมื่อกลับไปปฏิบัติงานแล้ว 6 เดือนพบว่าต้องการเห็นสมรรถนะด้านการรักษาโรคเบื้องต้นของผู้ผ่านอบรมมากกว่านี้⁶

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา ได้จัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านการรักษาโรคเบื้องต้นแก่ผู้อบรม โดยนำหัวข้อการสัมมนาการรักษา

โรคเบื้องต้นปัญหาสุขภาพโรคทั่วไปมาเป็นกลวิธี แต่ที่ผ่านมาการจัดการเรียนการสอนดังกล่าว มีลักษณะเป็นการนำเสนอกรณีศึกษาในชั้นเรียน เปิดโอกาสให้ผู้อบรมได้แสดงความคิดเห็นเล็กน้อย และรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญเมื่อสิ้นสุดการนำเสนอ ทำให้ผู้อบรมมีความรู้ ความเข้าใจ การคิดวิเคราะห์ และการนำแนวทางการรักษาโรคเบื้องต้นไปใช้ไม่ด้นัก⁶ จากสิ่งที่เกิดขึ้นดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบสัมมนาขึ้นมาใหม่ ทั้งนี้การสัมมนาถือเป็นวิธีสอนโดยการใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยวิธีหนึ่งที่น่าสนใจ เข้าใจง่าย สร้างการมีส่วนร่วม และเกิดการคิดวิเคราะห์⁷ โดยในการสัมมนานี้จะมีบุคคลที่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่สัมมนา มาประชุมร่วมกัน เพื่อค้นคว้าเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ผู้เข้าร่วมสัมมนาต้องการหาคำตอบ มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นซึ่งกันและกันตามประเด็นและคำถามในการสัมมนา ทำให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาทุกคนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการสัมมนานั้นโดยมีผู้เชี่ยวชาญมาแนะนำให้ความรู้ และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม⁸ ทั้งนี้ได้เริ่มนำไปดำเนินการใช้ในการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น) รุ่นที่ 9 ภายหลังการสัมมนาได้สอบถามความคิดเห็นเบื้องต้นจากผู้อบรมซึ่งส่วนใหญ่บอกว่าน่าสนใจ เกิดความรู้ ความเข้าใจ สามารถคิดวิเคราะห์ และเห็นแนวทางการรักษาโรคเบื้องต้นไปได้ชัดเจนมากขึ้น⁹

ดังนั้นในปี 2556 ซึ่งมีการจัดอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น) จำนวน 3 รุ่น คือ รุ่น 10-12 ผู้วิจัยจึงสนใจและวางแผนการทำวิจัย 1 รุ่น (โดยการสุ่ม) เพื่อที่จะศึกษาผลการจัดการเรียนการสอนแบบสัมมนาต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการรักษาโรคเบื้องต้น

กลุ่มอาการหายใจเหนื่อยหอบของผู้อบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น) ขึ้นอย่างเป็นระบบและมีผลลัพธ์ที่สามารถอ้างอิงได้ สามารถนำไปพัฒนาการเรียนการสอนอื่นๆ ได้ ในโอกาสต่อไป โดยเลือกกลุ่มอาการหายใจเหนื่อยหอบมาศึกษา เนื่องจากกลุ่มอาการดังกล่าวเป็นกลุ่มอาการที่พบบ่อย มีโรคและอาการที่รุนแรง จำเป็นต้องได้รับการวินิจฉัย ช่วยเหลือ และส่งต่อทันที²

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้อบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น) เรื่องการรักษาโรคเบื้องต้นกลุ่มอาการหายใจเหนื่อยหอบโดยการจัดการเรียนการสอนแบบสัมมนา

2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้อบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น) ต่อการจัดการเรียนการสอนแบบสัมมนา

สมมุติฐานการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้อบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น) เรื่องการรักษาโรคเบื้องต้นกลุ่มอาการหายใจเหนื่อยหอบโดยการจัดการเรียนการสอนแบบสัมมนาก่อนเรียนและหลังเรียนมีความแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental Research) แบบกลุ่มเดียวสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (The One Group Pretest-Posttest Only Design) ดำเนินการวิจัยระหว่างเดือนตุลาคม 2556-กันยายน 2557

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นผู้อบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น) วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสงขลา ที่เข้ารับการอบรมในปี 2556 จำนวน 3 รุ่น ได้แก่ รุ่นที่ 10 จำนวน 50 คน รุ่นที่ 11 จำนวน 49 คน และรุ่นที่ 12 จำนวน 50 คน รวม 149 คน โดยมีระยะเวลาในการอบรมรุ่นละ 4 เดือน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นผู้อบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น) รุ่นที่ 11 จำนวน 49 คน ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้รุ่นเป็นหน่วยสุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการทบทวนงานวิจัยและวรรณคดีที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

2.1.1 การจัดการเรียนการสอนแบบสัมมนาเรื่อง การรักษาโรคเบื้องต้นกลุ่มอาการหายใจเหนื่อยหอบ โดยกำหนดประเด็นในการสัมมนาดังนี้ 1) ผู้ป่วยรายนี้เป็นโรคใด เพราะเหตุผลใด และ 2) ให้การรักษาและการพยาบาลผู้ป่วยรายนี้อย่างไร ซึ่งมีคำถามในการสัมมนาดังนี้ 1) ผู้ป่วยรายนี้น่าจะเป็นโรคอะไรได้บ้าง เพราะเหตุผลใด 2) ท่านจะซักประวัติการเจ็บป่วยผู้ป่วยรายนี้อย่างไรบ้าง เพราะเหตุใด 3) ท่านจะตรวจร่างกายผู้ป่วยรายนี้ในเรื่องใดบ้าง เพราะเหตุใด 4) ท่านจะวินิจฉัยแยกโรคใดในผู้ป่วยรายนี้ เพราะเหตุใด 5) ท่านจะตรวจทางห้องปฏิบัติการหรือตรวจพิเศษผู้ป่วยเรื่องใดบ้าง เพราะเหตุใด 6) ท่านจะวินิจฉัยโรคผู้ป่วยรายนี้เป็นโรคใด เพราะเหตุใด และ 7) ท่านให้การรักษาและการพยาบาลผู้ป่วยรายนี้อย่างไร เพราะเหตุใด ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวผ่าน

การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ โดยวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง กับวัตถุประสงค์ ได้ค่า IOC เท่ากับ .75 และผู้วิจัยได้ดำเนินการแก้ไขตามคำแนะนำ

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2.1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ศาสนา ประสบการณ์การทำงาน ประสบการณ์การรักษาโรค เบื้องต้น ประสบการณ์การได้รับความรู้และการตรวจรักษาโรคเบื้องต้นกลุ่มอาการหายใจเหนื่อยหอบก่อนทดลอง

2.2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนเรื่อง การรักษาโรคเบื้องต้นกลุ่มอาการหายใจเหนื่อยหอบ เป็นแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ประกอบด้วยข้อคำถามการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับรู้-จำ จำนวน 2 ข้อ เข้าใจ จำนวน 2 ข้อ และนำไปใช้ จำนวน 16 ข้อ กำหนดค่าคะแนนโดยตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน โดยมีขั้นตอนในการสร้างแบบทดสอบดังนี้ 1) ศึกษาการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเกี่ยวกับการรักษาโรคเบื้องต้นและอื่นๆ ที่จัดการเรียนการสอนแบบสัมมนาหรือใกล้เคียงจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา เพื่อสร้างตารางวิเคราะห์ข้อสอบ แล้วสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ประกอบด้วยข้อคำถามวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับรู้-จำ จำนวน 4 ข้อ เข้าใจ จำนวน 4 ข้อ และนำไปใช้ จำนวน 32 ข้อ 3) นำแบบทดสอบให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง ได้ค่า

IOC เท่ากับ .75 ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ และ 4) นำแบบทดสอบทดลองใช้กับผู้อบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น) รุ่นที่ 10 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา นำมาตรวจคะแนนและคุณภาพของแบบทดสอบ หาความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก โดยคัดเลือกข้อสอบที่มีความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .20-1.00 ได้จำนวน 20 ข้อ ซึ่งมีความครอบคลุมตามเนื้อหาและระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต้องการวัด แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตร KR-20 ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ .74

2.2.3 แบบสอบถามความคิดเห็นของ

กลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบสัมมนา ซึ่งพัฒนาจากแบบสอบถามความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ของ พรพัฒน์ รัตนรักษาเวศ^๑ โดยผู้วิจัยปรับข้อคำถามให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนแบบสัมมนา แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ได้ค่า IOC เท่ากับ .75 ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ และนำไปทดลองใช้กับผู้อบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น) รุ่นที่ 10 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .95 โดยแบบสอบถามความคิดเห็นประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 14 ข้อ แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 6 ข้อ 2) ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ จำนวน 4 ข้อ และ 3) ด้านประโยชน์ที่ได้รับ จำนวน 4 ข้อ ลักษณะข้อคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) โดยกำหนดค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) แล้วนำค่าเฉลี่ยไปเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้^๑

คะแนนเฉลี่ย

ระดับความคิดเห็น

4.50–5.00

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

3.50–4.49

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

2.50–3.49

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

1.50–2.49

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

1.00–1.49

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขั้นตอนเตรียมความพร้อม

3.1.1 ผู้วิจัยเข้าพบกลุ่มตัวอย่างเพื่อแนะนำตัว ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และชี้แจงการพิทักษ์สิทธิ์

3.1.2 ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำสัมมนา 1 กลุ่ม และผู้ร่วมสัมมนา จำนวน 4 กลุ่ม

3.1.3 ผู้วิจัยชี้แจงขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนแบบสัมมนา คำถามที่ใช้ในการสัมมนา ข้อมูลที่จำเป็นของกรณีศึกษาที่นำมาสัมมนา การเตรียมตำรา หนังสือ และเอกสารต่างๆ ที่นำมาใช้ในการสัมมนา

3.2 ขั้นตอนทดลอง

3.2.1 ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน

3.2.2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนการสอนที่สร้างไว้ 1 ครั้งโดยใช้เวลาทั้งสิ้น 3 ชั่วโมง

3.3 ขั้นตอนประเมินผลการทดลอง

ดำเนินการทันที เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอน โดยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และตอบแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบสัมมนา

เรื่องการรักษาโรคเบื้องต้นกลุ่มอาการหายใจเหนื่อยหอบ

3.4 ขั้นตอนเตรียมข้อมูลในการวิเคราะห์ทางสถิติ

4. การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลาแล้ว ผู้วิจัยได้มีการพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่างโดยชี้แจงรายละเอียดครอบคลุมข้อมูลต่อไปนี้ 1) ชื่อและข้อมูลเกี่ยวกับผู้วิจัย 2) วัตถุประสงค์และประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย 3) ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ไม่มีการระบุชื่อของผู้ตอบแบบสอบถามในแบบสอบถาม 4) การเก็บรักษาข้อมูลเป็นความลับ 5) การเสนอผลงานวิจัยในภาพรวม 6) สิทธิที่จะตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมการวิจัย หรือสิทธิที่จะถอนตัวออกจากการวิจัยได้ตลอดเวลา โดยไม่มีผลกระทบต่อการเรียนการสอนของผู้เข้าร่วมวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมดมาทำการประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และวิเคราะห์ด้วยสถิติ ดังนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล โดยวิเคราะห์ค่าทางสถิติ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยวิเคราะห์ค่าทางสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.3 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการรักษาโรคเบื้องต้นกลุ่มอาการหายใจเหนื่อยหอบก่อนและหลังเรียนโดยการหาค่าที (Paired T-test)

5.4 วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้อบรมที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบสัมมนา โดยวิเคราะห์ค่าทางสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำค่าเฉลี่ยไปเทียบกับเกณฑ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็น

ร้อยละ 89.8 นับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 61.2 และมีอายุระหว่าง 30-40 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.9 มีประสบการณ์การตรวจรักษาโรคเบื้องต้น 5-10 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 75.5 เคยได้รับความรู้และทำการตรวจรักษาโรคกลุ่มอาการหายใจเหนื่อยหอบมาแล้วทุกคน คิดเป็นร้อยละ 100

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนเรื่องการรักษาโรคเบื้องต้นกลุ่มอาการหายใจเหนื่อยหอบของกลุ่มตัวอย่างโดยการจัดการเรียนการสอนแบบสัมมนา

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน (n=49)

ผลการเรียนรู้	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	SD	t	P-value
ก่อนเรียน	20	7.91	2.36	-8.65	0.00
หลังเรียน	20	10.31	1.96		

พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกลุ่มตัวอย่างหลังเรียน ($\bar{X} = 10.31$, SD = 1.96) ($\bar{X} = 7.91$, SD = 2.36) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อการจัดการเรียนการสอนแบบสัมมนา

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนแบบสัมมนา (n=49)

ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนแบบสัมมนา	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนแบบสัมมนา
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	4.25	.53	มาก
ด้านบรรยากาศการเรียนการสอน	4.29	.54	มาก
ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนการสอน	4.39	.51	มาก
ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนโดยรวม	4.31	.46	มาก

พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนแบบสัมมนาโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, $SD = 0.46$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนแบบสัมมนาทุกด้าน อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยด้านประโยชน์ที่ได้รับมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.39$, $SD = 0.51$) รองลงมาคือ ด้านบรรยากาศการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.29$, $SD = 0.54$) และด้านกิจกรรมการสอน ($\bar{X} = 4.25$, $SD = 0.53$)

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ สรุปผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง การรักษาโรคเบื้องต้น กลุ่มอาการหายใจเหนื่อยหอบของผู้อบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น) โดยการจัดการเรียนการสอนแบบสัมมนา พบว่าคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ($\bar{X} = 10.31$, $SD = 1.96$) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน ($\bar{X} = 7.91$, $SD = 2.36$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2. ระดับความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนแบบสัมมนาโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, $SD = 0.46$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนแบบสัมมนาทุกด้าน อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยด้านประโยชน์ที่ได้รับมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.39$, $SD = 0.51$) รองลงมาคือ ด้านบรรยากาศการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.29$, $SD = 0.54$) และด้านกิจกรรมการสอน ($\bar{X} = 4.25$, $SD = 0.53$)

อภิปรายผล

จากการศึกษาผลการจัดการเรียนการสอนแบบสัมมนาต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการรักษาโรคเบื้องต้นกลุ่มอาการหายใจเหนื่อยหอบของผู้อบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น) อภิปรายผลดังนี้

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนแบบสัมมนา

ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนเรื่องการรักษาโรคเบื้องต้นกลุ่มอาการหายใจเหนื่อยหอบของผู้อบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น) โดยการจัดการเรียนการสอนแบบสัมมนา พบว่าคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ($\bar{X} = 10.31$, $SD = 1.96$) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน ($\bar{X} = 7.91$, $SD = 2.36$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้อบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น) เรื่องการรักษาโรคเบื้องต้นกลุ่มอาการหายใจเหนื่อยหอบ โดยการจัดการเรียนการสอนแบบสัมมนาก่อนเรียนและหลังเรียนมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรนี้ มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญที่สุดคือทำให้ผู้อบรมมีความรู้ความสามารถและมีสมรรถนะที่ดีในการรักษาโรคเบื้องต้น³ ซึ่งผู้เข้ารับการอบรมทุกคนได้รับการชี้แจงจากผู้รับผิดชอบหลักสูตรตั้งแต่นั้นแล้ว ประกอบกับการให้ข้อมูลการสำรวจความคิดเห็นผู้บังคับบัญชาของผู้ผ่านการอบรมรุ่นที่ผ่านมา เมื่อกลับไปปฏิบัติงานแล้ว 6 เดือน พบว่าต้องการเห็นสมรรถนะด้านการรักษาโรคเบื้องต้นของผู้ผ่านอบรมมากกว่านี้⁶

จะเห็นได้ว่าการรักษาโรคเบื้องต้น ถือเป็นสมรรถนะหลักและเป็นสมรรถนะที่ทุกคนคาดหวังต่อผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น) แต่ที่ผ่านมาพบว่าผู้อบรมยังมีความรู้ ความเข้าใจ การคิดวิเคราะห์ และการนำแนวทางการรักษาโรคเบื้องต้นไปใช้ได้น้อย เช่น ไม่ทราบว่าจะเริ่มต้นในการรักษาโรคเบื้องต้นอย่างไร ไม่ทราบว่า จะเชื่อมโยงองค์ความรู้ต่างๆ อย่างไร และมักจะมุ่งกับโรคใดโรคหนึ่งมากเกินไปตั้งแต่ต้น ทำให้ขาดความครอบคลุม ทั้งในส่วนของ การซักประวัติ การตรวจร่างกาย และการส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ ในที่สุดการวินิจฉัยและการรักษาก็จะเกิดขึ้นเพราะการเลียนแบบหรือทำตามๆ กันมา โดยขาดการคิดวิเคราะห์หรือแสวงหาคำตอบตามเหตุและผลด้วยตนเอง⁵

ดังนั้นเมื่อผู้วิจัยได้จัดการเรียนการสอนแบบสัมมนาการรักษาโรคเบื้องต้นปัญหาสุขภาพโรคทั่วไป ซึ่งได้ปรับปรุงและพัฒนาขึ้นมาใหม่ ทั้งนี้การสัมมนาเป็นวิธีการสอนที่จัดอยู่ในกลุ่มของวิธีการสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อย เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง แบบเน้นทักษะกระบวนการที่ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้คิด วิเคราะห์ และแสดงความคิดเห็นที่หลากหลาย ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้กว้างขึ้น⁷ ภายใต้ประเด็นคำถามในการสัมมนา และมีการให้ข้อเสนอแนะจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละขั้นตอนการรักษาโรคเบื้องต้น ซึ่งได้แก่ การระบุอาการสำคัญ การนึกถึงโรคที่ผู้ป่วยมีโอกาสเป็น การซักประวัติ ค้นหาโรคที่เป็น การตรวจร่างกาย ค้นหาโรคที่เป็น การวินิจฉัยแยกโรคและการส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ การวินิจฉัยโรค การรักษาและการพยาบาล⁴ ประกอบกับผู้วิจัยได้เลือกปัญหาสุขภาพในกลุ่มอาการหายใจเหนื่อยหอบ ซึ่งเป็นกลุ่มอาการที่พบบ่อย และมีความหลากหลายของโรคที่จะวินิจฉัย รวมทั้งผู้อบรมทุกคน

ได้ผ่านประสบการณ์การได้รับความรู้และทำการตรวจรักษามาแล้ว จึงสามารถตอบสนองความต้องการและสร้างความสนใจ ความเข้าใจ รวมทั้งเห็นแนวทางในการนำไปใช้ได้ดีขึ้น ทำให้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งระดับรู้-จำ เข้าใจ และการนำไปใช้ หลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาผลการเรียนรู้และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องวิกฤตการณ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ พบว่าผลการเรียนรู้หลังเรียน ($\bar{X}$ = 22.73, S.D = 3.35) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 10.90, S.D = 4.28) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05⁹ และจากผลการศึกษาการพัฒนากระบวนการคิดอย่างเป็นระบบโดยการใช้อภิปรายกลุ่มควบคู่กับการใช้ความคิดรวบยอดในการสอนวิชาโครงสร้างข้อมูลและขั้นตอนวิธี พบว่าผลการเรียนรู้โดยการใช้การอภิปรายกลุ่มควบคู่กับการใช้ความคิดรวบยอด มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05¹⁰

2. ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อการจัดการเรียนการสอนแบบสัมมนา

ในการวิจัยครั้งนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนแบบสัมมนาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.31, SD = 0.46) เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนแบบสัมมนาทุกด้าน อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยด้านประโยชน์ที่ได้รับมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 4.39, SD = 0.51) รองลงมาคือ ด้านบรรยากาศการเรียนการสอน ($\bar{X}$ = 4.29, SD = 0.54) และด้านกิจกรรมการสอน ($\bar{X}$ = 4.25, SD = 0.53)

การจัดการเรียนการสอนแบบสัมมนาเป็นวิธี

การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง แบบเน้นทักษะกระบวนการ ที่ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้คิด วิเคราะห์ และแสดงความคิดเห็นที่หลากหลายระหว่างกัน ช่วยให้ เกิดการเรียนรู้ได้กว้างขึ้น⁷ เมื่อผู้วิจัยได้นำมาเป็นวิธีการ จัดการเรียนการสอนแบบสัมมนาการรักษาโรคเบื้องต้น ปัญหาสุขภาพโรคทั่วไป และสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนที่ไม่เป็นวิชาการมากนัก เช่น มีการแสดงละครประกอบในการนำเสนอข้อมูลและคำถามการวิจัย เป็นต้น ทำให้กิจกรรมในการเรียนการสอนมีความน่าสนใจ เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนาน ไม่เครียด แต่ทั้งนี้กระบวนการยังเป็นไปตามประเด็นคำถามในการสัมมนาตามขั้นตอนการรักษาโรคเบื้องต้น ซึ่งได้แก่ การระบุอาการสำคัญ การนึกถึงโรคที่ผู้ป่วยมีโอกาสเป็น การซักประวัติค้นหาโรคที่เป็น การตรวจร่างกาย ค้นหาโรคที่เป็น การวินิจฉัยแยกโรคและการส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ การวินิจฉัยโรค การรักษาและการพยาบาล⁴ โดยในแต่ละขั้นตอนมีการตั้งประเด็นคำถาม ให้มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและมีแพทย์ผู้เชี่ยวชาญมาให้ข้อเสนอแนะให้มีความกระจ่างชัดเจ นขึ้น และได้เลือกปัญหาสุขภาพในกลุ่มอาการหายใจ เหนื่อยหอบ ซึ่งเป็นกลุ่มอาการที่พบบ่อย ทำให้กลุ่ม ตัวอย่างได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และ ที่สำคัญได้สร้างความรู้ ความเข้าใจ และเห็นแนวทาง ในการนำไปใช้ประโยชน์เมื่อกลับไปทำงานได้ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับประโยชน์ของการสัมมนาที่พบว่า การ สัมมนาทำให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้แลกเปลี่ยนความคิด เห็นซึ่งกันและกัน มีความรู้ ความคิด มีแนวทางในการ แก้ปัญหาต่าง ๆ และมีประสบการณ์ในการแก้ปัญหา ร่วมกันโดยใช้ความคิดอย่างมีเหตุผลเพิ่มขึ้น⁸

แต่เนื่องจากการเรียนแบบสัมมนาเป็นวิธีการ สอนที่ต้องใช้เวลามากและได้ใช้เวลาเกินกว่าที่กำหนด ประกอบกับได้จัดการเรียนการสอนในภาคบ่าย จึง มีสมาชิกส่วนหนึ่งมีอาการอ่อนล้า นอกจากนี้การมี สมาชิกในกลุ่มจำนวนมาก ทำให้สมาชิกบางคนไม่ค่อย แสดงความคิดเห็นหรือไม่สนใจ ทำให้เกิดปัญหาการ

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มและการแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นชะงักไปบ้างในบางครั้ง จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ระดับความคิดเห็นต่อการเรียนการสอน แบบสัมมนาในทุกด้านและโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาผลการเรียนรู้และความ สามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณเรื่องวิกฤตการณ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาชั้นปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบ เสาะหาความรู้ พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นต่อการ จัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่องวิกฤตการณ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยรวม อยู่ใน ระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้าน ประโยชน์ที่ได้รับ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ และด้าน บรรยากาศการเรียนรู้⁹ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการ ศึกษาการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้โดย การใช้ปัญหาเป็นหลักและแบบสืบเสาะหาความรู้ ซึ่ง พบว่านักเรียนมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเช่น เดียวกัน¹¹

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ การ จัดการเรียนการสอนแบบสัมมนา ซึ่งเป็นวิธีการสอน ที่จัดอยู่ในกลุ่มของวิธีการสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อย เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น ศูนย์กลาง แบบเน้นทักษะกระบวนการ ที่ทำให้ผู้เรียนมี โอกาสได้คิด วิเคราะห์ และแสดงความคิดเห็นที่หลากหลายระหว่างกัน ช่วยให้เกิดผลการเรียนรู้ได้ดีขึ้น ทั้ง ในระดับรู้-จำ เข้าใจ และการนำไปใช้ อีกทั้งรูปแบบ การจัดการเรียนการสอนดังกล่าว ทำให้กิจกรรมการ สอนน่าสนใจ ไม่น่าเบื่อ มีบรรยากาศการเรียน การสอนที่สนุกสนาน และนำไปใช้ประโยชน์ได้ จึงเห็นว่า ควรจัดการเรียนการสอนแบบสัมมนาในหลักสูตรการ พยาบาลเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรค เบื้องต้น) ต่อไป และควรนำไปใช้กับหลักสูตรพยาบาล

ศาสตร์บัณฑิต ในรายวิชาต่างๆ เช่น การรักษาพยาบาลเบื้องต้น เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการศึกษาการจัดการเรียนการสอนโดยการสัมมนา โดยมีกลุ่มควบคุม เพื่อยืนยันผลของการศึกษาให้ชัดเจนมากขึ้น และติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของกลุ่มตัวอย่างในระยะยาว

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ ดร.จรรยารัตน์ รอดเนียม ที่ปรึกษางานวิจัย นางประไพพิศ สิงห์เสม ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา นางบุษยา สังขชาติ หัวหน้างานวิจัยและนวัตกรรมที่กรุณาชี้แนะ แนะนำ และให้คำปรึกษา ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือ รวมทั้งผู้อบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น) ทุกคนที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการทำวิจัย

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. คู่มือหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2555. นนทบุรี: บริษัท คัลเลอร์บุ๊กส์ จำกัด; 2554.
2. สภาการพยาบาล. ข้อกำหนดการรักษาโรคเบื้องต้นและการให้ภูมิคุ้มกันโรคสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและผดุงครรภ์ ชั้นหนึ่ง (พิมพ์ครั้งที่ 5). นนทบุรี: บริษัทศิริยอดการพิมพ์; 2554.
3. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา. คู่มือการฝึกปฏิบัติหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น) รุ่นที่ 10. สงขลา: 2556.
4. สถาบันพระบรมราชชนก. เวชปฏิบัติทางการพยาบาล: ใจหทัยสถานการณ (พิมพ์ครั้งที่ 4). นนทบุรี: ธนาเพรส; 2553.
5. ทรงฤทธิ์ ทองมีขวัญ. เทคนิคการซักประวัติเพื่อการรักษาพยาบาลโรคเบื้องต้น. สงขลา: มงคลการพิมพ์; 2556.
6. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา. สรุปโครงการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น). สงขลา : 2554.
7. ทิศนา แหมมณี. ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพมหานคร: บริษัทด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด; 2554.
8. สมปราชญ์ อัมมะพันธ์. วิทยาการต้องรู้. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ โอ เอส พรินต์ติ้ง เฮ้าส์; 2547.
9. พรพัฒน์ สันรักษาเวช. การศึกษาผลการเรียนรู้และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง วิฤตการณ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2553.
10. ปรมัตถ์ปัญญปรัชญ์ ต้องประสงค์. ศึกษาการพัฒนากระบวนการคิดอย่างเป็นระบบโดยการใช้การอภิปรายกลุ่มควบคู่กับการใช้ความคิดรวบยอดในการสอนวิชาโครงสร้างข้อมูลและขั้นตอนวิธี (รายงานวิจัย). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต; 2555
11. วิชนีย์ ทศตะ. ศึกษาการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก และแบบสืบเสาะหาความรู้ [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2547.